

Zlatan, betygen och framtiden

– Om Zlatan inte har tränat på tre månader, då platsar han inte i landslaget. Eleverna måste träna, träna och träna. Det säger matematikläraren Johnny i en diskussion med superpedagogen Stavros Louca om klassens svaga kunskaper i matematik. Det andra avsnittet av Klass 9A satte i går kväll fingret på en mycket viktig skolfråga. Lärarnas syn på lärande.

Skillnaderna mellan matematiklärarna är slående. Båda försöker förklara varför eleverna är så svaga som de är. Johnny lägger ansvaret på eleverna. De måste träna mer – minst en timma om dagen. Han ser kunskap som en slags formkurva, eleverna måste toppa formen till ett visst tillfälle. Han är inte förvånad över att resultaten är svaga. Det är inte hans ansvar.

Stavros lägger ansvaret mera på läraren. – Vi måste förklara så att de förstår, vi ska leda dem till framgång, säger han. Därmed blir läraren delaktig i elevernas resultat och framgångar i skolan. Det betyder att lärarens exklusiva yrkeskompetens ligger i kombinationen mellan att kunna sitt ämne och att samtidigt kunna förklara det för någon som inte kan eller vet hur man gör när man ska lära sig. För att nå dit måste läraren ha kunskaper om vad eleverna redan kan och hur eleverna gör när de lär sig. De måste också veta hur undervisningen ska kunna anpassas till de insikterna. Har man inte hela den bilden klar, då fungerar vare sig undervisningen eller lärandet.

– En bra lärare kan förklara så att jag förstår, säger eleverna. För dem är det en självklarhet. När eleven förstår följer också självförtroende och självtillit i skolsituationen. Först då kan kunskapsutvecklingen börja på allvar. Men frågan återstår: Hur går detta till. Det ska lärarna kunna svara på.

Det som är irriterande i Klass 9A är att vi aldrig får veta vilka antaganden som superpedagogerna gör om undervisningen och om lärandet. Vi får heller aldrig veta vilka pedagogiska teorier eller andra kunskaper det är som de förfogar över och som gör dem så framgångsrika. Aldrig en referens annat än till de själva. Stavros är nöjd med sig själv. Han är 57 år. Johnny lyssnar och tar efter. Det är bra, men det räcker inte på långa vägar! Lärarskicklighet kan inte bygga på att man blir äldre och mer erfaren i yrket. Den måste i första hand ha sin grund i tydligt beskriven kunskap om hur lärande går till och hur kunskap uppträder som en konsekvens av undervisning.

Kompetensutvecklingen i Klass 9A sker via coaching. En lärare är med i en kollegas klassrum. De byter roller med varandra och de diskuterar lektionen efteråt. Den möjligheten skulle finnas för alla lärare. Just att se en kollega undervisa, att ge och få synpunkter, tips och råd skänker viktiga perspektiv åt ett yrke som ofta är ensamt. Men om det ska bli så hög kvalitet i coachningen att den leder till kompetensutveckling krävs mer än bara snack. Allt måste dokumenteras, analyseras och diskuteras på ett systematiskt sätt. Kopplingen till forskning är därför nödvändig, så att privata och lokala antaganden och teorier om undervisning och lärande sätts in i ett större sammanhang. Varje skola behöver grundas i forskning. Först då kan vi börja tala om en verksamhet på vetenskaplig grund. Dit måste skolan.

Lärarnas kompetens har med elevernas framtid att göra. I Klass 9A har eleverna, på samma sätt som i alla andra skolor, sina framtidsdrömmar. För att

Jönköpings Posten Tisdag 8 februari

nå till den framtiden krävs bra betyg och för sådana krävs specifika skolkunskaper. Superpedagogerna hänvisar ständigt till betygen för att motivera eleverna att lära sig. Det ligger ett hot i luften. Ordet katastrof är mycket frekvent använt då det gäller elevernas kunskaper. Jag undrar om det är den bästa vägen att gå. Är inte gedigna kunskaper i sig den största rikedom som en människa kan ha? Då borde glädjen i att lära sig stå långt framför hotet om ett dåligt betyg.

Tomas Kroksmark
Professor i pedagogiskt arbete
Högskolan för lärande och kommunikation